

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Observationes in Cap. IX. De Sepulturis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

OBSERVATIONES in CAP. VIII. de FERIIS & FESTIVITATIBUS.

Quidquid Auctor hic dicit, sub REGULIS XIX. continentur, quæ indicant solum aliquot Textus, ad suum Argumentum pertinentes. *Quinque* priores respiciunt Festivitates in genere. *Prima* non observatur, quoad cessationem operum servilium; nam, sub hoc respectu, Festivitas incipit à mediâ nocte, & definit ad mediam noctem sequentem. Idem est de Secunda Parte Secundæ. Nam in solâ Quinquagesimâ Paschali, & Diebus Dominicis genua non flectuntur ad Officium Divinum, imò hæc praxis solum Clerum respicit. *Secunda* non est in praxi: jejunatur Die Festo, cum utrumque coincidit. Quod dicitur de Dominicis, in eis Balneorum usum concedi; ad alias Festivitates extenditur.

Aliæ Regulæ non indigent observatione. Conferendo contenta hoc in Capite, cum REGULIS nostris circa Festivitates in genere, & in specie, ubi accuratissimè collegimus ea, quæ ad hoc Argumentum pertinent, jungendo id, quod singulis Capitibus peculiare est, & omnibus commune, cum necessariis Notis Criticis, Historicis, Chronologicis & Geographicis, percipitur quantum hoc Caput sit imperfectum.

OBSERVATIONES in CAP. IX. de SEPULTURIS.

Argumentum hoc accuratius discutitur & distribuitur in partes minores. Dividitur in quatuor Quæstiones; scilicet 1. Quinam habeant jus sepeliendi. 2. Sepulturæ locus. 3. Modus & Adjuncta. 4. Antecedentia & Confectaria.

Agendo de Loco, differit de eo, quod pertinet ad eos, qui sacræ Sepulturæ jus habent, & eos, qui non habent: & cum locus, in quo sepeliendum est, ad aliquem pertineat, agitur consequenter de iis, qui habent jus sepeliendi. Quod itaque deest in *Quæst. I.* suppletur in *II.* Similiter ob rationem *Quæst. III.* supplet ea, quæ desunt in *II.* nam Preces, Sacrificium, Oblationes, pertinent ad modum Sepulturæ sacræ, de qua hic agitur: multæ autem Personæ ab iis Cærimoniis excluduntur.

Idem dicendum est de *Quæst. IV.* nam Sepulturæ sacræ prævium est, ut is, pro quo illa petitur, ad eam jus habeat, & is, à quo petitur, habeat jus illius faciendæ. Sepulturæ etiam Confectarium est, ut ii, qui sepeliendi jus habent solum ex privilegio, indemnes faciant eos, quibus Jure communi competit; inde nata est *quarta Canonica*, quæ debetur ei, qui habebat jus sepeliendi eos, qui alibi sepeliuntur. Connexio Quæstionum inter se, est causa permixtionis illarum invicem.

QUÆSTIO. I.

Hic statuendum erat, jus sepeliendi pertinere ad Parochum Jure Communi; ad alios autem Jure Speciali tantum: unde fit, ut teneantur dividere cum illo id, quod sibi relictum est occasione Sepulturæ; proinde id, quod dicit, de Monachis, producendum erat ad alios omnes, qui Defuncti non sunt Curati. Jus particulare, per quod acquiritur generatim potestas sepeliendi, nihil aliud est, quam Privilegium, aut Consuetudo. Nemo hoc Jure uti potest, nisi 1. Per electionem Defuncti. 2. Aut Patris ejus vel Matris, si infra pubertatem decesserit, & sic ferat Consuetudo; aliàs sepeliri debet, aut in Parochiâ, aut in Tumulo avito, aut in loco, quem ipse elegerit, posito quòd talis electionis sit capax: 3. vel per electionem Mariti, mortuæ uxore, non electo sepulchro; vel uxoris defuncto similiter marito: 4. vel cum Majores Defuncti sepulchrum habebant extrâ Parochiam, & hic mortuus est, alio loco non electo.

QUÆSTIO. II.

Loquendo de iis, qui sacræ Sepulturæ jus habent,

dicendum erat, illud solis competere Fidelibus, & singulis; nisi quis eo nominatim spoliatur per aliquem Canonem, aut Sententiam: tùm enumerandæ erant Personæ sic privatæ, quam enumerationem sequeretur Regula, quæ dicit, omnem Fidelem in Ecclesiæ Communionem defunctum, ipso Jure frui debere post mortem; idemque obtinere erga eos, qui exclusi exteriùs, habent tamen ejusmodi jus; quales sunt ii, qui moriuntur Excommunicati, aut Interdicti, postquam signa pœnitentiæ dederunt, nec Absolutionem sibi procurare potuerunt. Extat Regula hæc in REG. V. VI. VII. VIII. IX. X. hujus *Quæst.* & in *Reg. III. Quæst. III.* Leges, quæ certas Personas Sepulturâ privant, quamvis signa pœnitentiæ ediderint v. gr. percussos in Duello, aut supplicio affectos, loquuntur de Sepulturâ solemnî.

Reg. I. quæ *Exceptiones IX.* habet, nullam patitur, si amplitudini suæ restituatur, quisque Sepulturam suam eligere potest, cum voluntatis & judicii necessarii capax est. Pars prima *Cap. I. de Sepult.* hanc Regulam confirmat; quippè quod agnoscat potestatem eligendi Sepulturam, in quâlibet Personâ *electio- nis capaci.* Sic intelligenda est ejus expressio generalis. *Cap. 10. ibid.* non dicit in dispositivo, eos qui sunt infra pubertatem non posse eligere Sepulturam suam: sed id insinuat solum in præfatione, seu expositione. *Cap. 4. de Sepult. in 6.* supponit, Impuberes habere hanc facultatem, cum non permittat Patri eam pro eis eligere, nisi cum talis est Consuetudo. Reductio aliarum Exceptionum ad Regulam facilis est.

Reg. IX. malè refertur: Textus in eâ laudatus loquitur de casu, quo Monasterium ex vigore pacti expressi cum Curato, obtinuit indultum suum eos sepeliendi, qui illic Sepulturam eligent. In alterum observandum est, Ecclesiam, cui solvuntur Decimæ Personales, esse Parochialem; sed Decimas Prædiales interdum præstari Ecclesiæ alterius Parochiæ, ratione sitis Prædiorum.

Reg. XII. malè concipitur, dicens, ubi sepultus est Hæreticus, alium sepeliri non debere. Textus laudatus sensus est, Catholicum sepeliri non posse, ubi Hæreticus fuit sepultus. Quod fit ex eo, quòd hæc Sepultura Ecclesiam polluerit.

QUÆSTIO. III.

Observandum est in *Except. I. & II. Reg. III.* hodie Excommunicationem atque Interdictum non excludere à Sepulturâ, nisi Censura denunciata fuerit. In *Except. III. IV.* & alias, sumptas ex Criminis aut Impœnitentiæ publicitate, eas non habere locum, nisi post sententiam declaratoriam, Defunctum esse in casu. VI. sumpta ex eo, quòd viscera Defuncti ex ejus corpore sint ablata, non est in praxi, nihilominus quam Excommunicatio ipsi annexa.

QUÆSTIO. IV.

Observandum est in *Regulas III. & IV.* quæ loquuntur de exenteratione seu exhumatione Mortuorum, extare casus, in quibus illa præcipitur; alios, in quibus licita est. Si spoliatur Persona sacræ Sepulturâ indigna, ut Infidelis, Excommunicatus, aut Interdictus denunciatus, sic sunt exenterandi, si distingui possint ab aliis Mortuis; sed, si mortuus sepeliatur in loco, cui tale jus non competeat, aut si sepeliatur solum ad tempus, exenterari possunt, si requisierint Personæ, quarum interest, & in casu usurpationis alieni juris, Invasores coguntur ad restituendum quidquid fuit receptum ratione, aut occasione Sepulturæ.

Regula Quinque novissimæ non nisi remotam habent cum Sepulturâ relationem. Quoad Regulam, quæ loquitur de Portione Canonica, debitâ Parochiæ Defuncti, cum in aliâ Ecclesiâ sepelitur; observandum est, eam solvi Parochiæ Domicilii ordinarij; eam esse

esse quasi mercedem operarum Parochi, in procurandis Defuncto omnibus auxiliis spiritualibus, quibus ante morbum, & durante morbo, indiguit; Quotitatem pendere à Consuetudine Locorum, alia enim sunt, in quibus datur semis eius, quæ data sunt, vel occasione Sepulturæ, vel pro eâ: alia, in quibus datur triens; alia, in quibus datur quarta; & cum hæc quotitas sit aliis frequentior, *Portio Canonica* vulgò dicitur *quarta funeraria*. Nomen *Canonica* dicitur ex eo, quòd per *Canones* instituta fuerit: vocatur *Iustitia*, non solum, quia iustè debita est; sed etiam, quia funera, quorum illa est portio, *iusta* nuncupantur apud Veteres: comparatur *Falcidia*, quæ est quarta debita Patri super Legatis ab ejus Filio factis; comparatio iusta est; nam Portio Canonica est quarta, quæ deducitur ex Legatis Piis à *quarta Falcidia* immunibus, ob rationem contrariam. Inter Ecclesias, quæ jus habent sepeliendi, quædam immunes sunt à solutione *quartæ*, sive ex Privilegio, sive ex Præscriptione, sive ex Consuetudine; hujus beneficio, Paræciæ eam non solvunt, ob Mortuos qui Sepulturam in earum Ecclesiis eligunt, vel ideò, quòd sui Majores in eis sepulti sint; vel alicujus devotionis particularis ratione. Post Concilii *Tridentini* promulgationem, nullum Monasterium, quod antea *quartam* à 40. annis solvebat, impetrare valeat privilegium eam non solvendi; sed ejus exemptionem acquirere potuerunt per præscriptionem; soli privilegio Concilium derogat *Cap. 12. Sess. XXV. de Reform.*

Sunt Ecclesiæ Cathedralis, quæ fruuntur jure percipiendi quartam funerariam in Parochiarum præjudicium; sive quia jus hoc præscriperunt; sive quia illud sibi reservaverunt in erectione Parochiarum. Omnes hæc observationes desumptæ sunt à *GONZALE* in *Cap. 8. de Sepult.* qui etiam docet, quòd si aliquis Sepulturam extrà Parochiam suam eligat, atque extrà locum tumuli Majorum suorum, huic Ecclesiæ non solvitur quarta, sed Parochiæ Defuncti; quod nascitur ex eo, quòd Ecclesiæ recens electæ, succedat oneri Ecclesiæ, in quâ Majores sepulti sunt, quæ cum deberet quartam huic Parochiæ, alia eam quoque illi debet.

OBSERVATIONES in CAP. X. de VOTO & JURE JURANDO.

Unicum est verbum circa *Jusjurandum*, nempe, hoc vel illicitum est, vel coactum, & ab utroque impetrari potest Dispensatio, nisi servari possit absque Salutis Æternæ dispendio. Paucæ hæc non sunt accurata; nam, cum *Jusjurandum nullum* est, non obligat; & tale est, cum adversatur Legi Dei, aut Legi Humana, quæ annihilat Contractum, qui per *Jusjurandum* confirmatur; Legis prohibitionem contemptâ. Id ostendimus in *expositione DECALOGI per Canones.*

Quoad *Votum*, Autor omisit ejus Definitionem, & Divisiones necessarias ad intelligentiam Doctrinæ suæ. Complectitur in *Regula I.* junctis Exceptionibus XXIII. & aliquot Replicationibus, id, quod Jus dicit de vinculo Voti; undè caligo potius, quàm lux nascitur. Dicere debuisset, *Votum esse Sponsonem*, vel Donationem actualem Deo factam, cum maturâ deliberatione, alicujus rei, cujus Vovens liberam dispositionem habet. Enucleando hanc Definitionem, inseruisset quidquid sub Exceptionibus collocat; aut collocare potuisset; indè enim sequitur, eum, qui est infrà astatem discretionis, votere non posse; eum, qui est in alienâ potestate v. gr. Filium-familias, Servum, Monachum, Uxorem, votere non posse, sine consensu eorum, quibus subjacent: idem est quoad eos, qui bonorum aut personæ, aut actionum suarum liberam non habent dispositionem, qui Voto obli-

Tom. I.

gare nequeunt, nec bona, nec personam nec actiones. Undè fit, ut Personæ supra memoratæ excludantur etiam à jure votendi aliquam ex his tribus rebus; ut Conjuges nequeant votere continentiam, nisi ex mutuo consensu, neque peregrinationem Matrimonii juribus obstantem; ut idem fit de Episcopo, de Abbate, qui diutius abesse non valentes, quin Gregi suo noceant, non possunt longiora votere itinera. His præmissis, facile erit ad alias Exceptiones producere id, quod de præfatis dictum est.

Qui de Voto disserunt, loqui solent prolixè de potestate illud irritandi, quæ ad Superiorem pertinet, quoad ejus Subditos, & de potestate dispensandi, quæ communis est Episcopo & Pontifici: agunt etiam de jure votendi Filios ad servitium Divinum, sive in Statu Religioso, sive in Clericatu, quod olim habuerunt Patres: dividunt Votum in Personale & Reale: hoc, Bonum; illud, Personam affectat: Reale, ad Hæredes transit. Hoc est fundamentum *Regula II.*

Distinguunt Votum *simplex* à Voto *solemni*: per hoc, Persona se Domino actualiter tradit: simplex, est mera sponso; undè fit, ut, si post simplex continentiam Votum, persona nupsit, cessat Votum, quia Donatio, quæ fit in Matrimonio, prævalet Sponsoni, quæ fit per Votum simplex; si verò solemnia Vota fecerit, subsequens Matrimonium nullum est, quia Donatio anterior vincit subsequentem. His principiis innititur *Reg. III.* quæ dicit, rem devotam esse in potestate Voventis, donec Votum perfectum sit: nam promissio non exiit dominio rei. *Reg. IV.* malè concipitur; namque insinuat, malum esse non votere; Votum autem est merè voluntarium, sed ejus executio necessaria est, *votere voluntatis, implere necessitatis.* Dicendum erat, malum magnum esse non implere Votum suum; sed nullum esse non votere.

OBSERVATIONES in CAP. XI. de SPONSALIBUS, quo verbo significantur AFFIDATIO, vel DESPONSATIO, quæ inter Christianos nihil aliud est, quàm Celebratio Matrimonii.

Nullum est Sacramentum, neque Argumentum speciale, circa quod Autor diffusior fit; nam *Capitula XII.* infumit, quorum unumquodque dividitur in plures Quæstiones: sed quamvis loquatur de Sacramento, nihil tamen dicit, quod propius respiciat Sacramentum, ejus Materiam, Formam, Ministrum ejus effectus sive speciales, sive communes cum aliis Sacramentis Vivorum: si fortè de aliquâ ex his rebus sermonem faciat, semper omittit observare, ad quid pertineant, magnam enumerationem aggreditur eorum, quæ pertinent ad Contractum. Sed ejus Methodus res clariores obnubilat, congerendo Exceptiones super Exceptiones, sæpè Replicationibus Duplicationibus, Triplicationibus, Quadruplicationibus, stipatas. Hujus caliginis exemplum sensibile occurrit hoc in Capite, quod Affidationem & Desponationem continet. Id ostendimus, postquam observaverimus, Autorem *Caput* hoc inscribere debuisse de *Matrimonio*: id requirebat consilium, quod in fronte collocavit, quippè, se locuturum dicit de Matrimonio contrahendo, de contracto, de Matrimonio dissolvendo, de dissoluto, de secundis Nuptiis, denique de Concubinibus. Hinc naturaliter ad Sponsalia descendebat, quæ dixisset nihil aliud esse, quàm exordium Matrimonii contrahendi, cum aliud non sint, quàm Nuptiarum futurarum repromissio.

Observare etiam juvat, eum separare debuisset, quod hanc præcisè Sponsonem respicit, ab eis, quæ ad ejus Consummationem pertinent, quæ sunt Desponatio, quæ Matrimonium contrahitur; quæ in re secutus fuisset Compilatores *Decretalium*, qui Sponsalia distinxerunt à Matrimonio in Inscriptio-

Ff

Tituli